

Javni poziv

za dodelu grantova socijalnim preduzećima i organizacijama, zadrugama, preduzetnicima i privrednim društvima sa društvenim uticajem.

Odgovori na pitanja u vezi sa **javnim pozivom**.

**Javni poziv
za dodelu grantova socijalnim preduzećima i organizacijama,
zadrugama, preduzetnicima i privrednim društvima sa
društvenim uticajem**

PITANJA I ODGOVORI

Projekat: „Investiranje u promene“ (eng. „Invest for Change“)

Referentni broj javnog poziva: IFC-2026-01

Datum objave: 18.9.2026.

Pitanja su navedena anonimno.

Br.	Pitanje	Odgovor
1	Da li je preduzetnička radnja registrovana za šifru delatnosti 85.59 – Ostalo obrazovanje podobna za učešće na konkursu?	Prihvatljivost se utvrđuje na osnovu pravne forme podnosioca (preduzetnik koji vodi poslovne knjige – tačka 3.1 Smernica) i ispunjenosti opštih i posebnih uslova prihvatljivosti (tačke 3.2–3.4 Smernica), uključujući obavezu da društveni i/ili ekološki uticaj bude stvaran, merljiv i integrisan u osnovni poslovni model, a ne sporedni efekat poslovanja. Preduzetnička radnja registrovana za šifru 85.59 može da se prijavi ukoliko ispunjava sve navedene uslove. Sama šifra delatnosti 85.59 nije navedena kao poseban uslov ili ograničenje prihvatljivosti. U oblasti obrazovanja, društveni uticaj podrazumeva da pružanje obrazovnih proizvoda ili usluga doprinosi rešavanju jasno definisanog društvenog problema ili unapređenju položaja određene ciljne grupe, pri čemu je ostvarivanje tog uticaja sastavni i namerni deo osnovnog poslovnog modela i može se dokazati i meriti. Samo obavljanje obrazovne delatnosti, bez jasno definisanog i merljivog društvenog cilja koji je integrisan u poslovanje, nije samo po sebi dovoljan dokaz društvenog uticaja.
2	Da li vlasnik preduzetničke radnje i jedan zaposleni predavač po ugovoru o radu ispunjavaju kriterijum u pogledu broja zaposlenih?	Prema tački 3.2, podnosilac prijave mora imati tim od najmanje dva zaposlena po ugovoru o radu u trenutku podnošenja prijave. To znači da bi u opisanoj situaciji samo predavač ispunjavao uslov zaposlenja po ugovoru o radu u trenutku prijave, dok bi za ispunjenje kriterijuma iz tačke 3.2 bilo potrebno da radnja ima još jednog zaposlenog po ugovoru o radu.
3	Ukoliko bi koordinator projekta bila osoba koja nije zaposlena u ovoj preduzetničkoj radnji, a koja je zaposlena kod drugog poslodavca po osnovu ugovora o radu, da li bi nadoknada toj osobi mogla biti isplaćena po osnovu ugovora o delu?	Kategorija troška „Troškovi ljudskih resursa“ prema tački 4.3 Smernica prihvatljiva je isključivo za udruženja, fondacije, zadužbine i zadruge i odnosi se na zarade lica zaposlenih po osnovu ugovora o radu. Ova kategorija nije predviđena za preduzetnike i privredna društva. Usluge trećih strana mogu obuhvatati angažovanje konsultanata, trenera, dizajnera ili tehničke podrške za konkretne projektne aktivnosti, ali ne treba da predstavljaju preuzimanje odgovornosti za koordinaciju, upravljanje i vođenje projekta, koja ostaje na podnosiocu prijave.
4	Da li organizacija mora samostalno da ispuni sve finansijske i kadrovske kriterijume navedene u pozivu, uključujući minimalne prihode i broj zaposlenih, ili postoji mogućnost prijave kroz drugi oblik saradnje, partnerstva ili povezivanja više lokalnih aktera?	Prema tački 3.5 Smernica, podnosilac prijave sprovodi projekat bez ko-podnosilaca, odnosno ne postoji mogućnost zajedničkog podnošenja prijave više subjekata. Podnosilac prijave mora samostalno da ispunjava sve opšte i posebne uslove prihvatljivosti iz odeljka 3, uključujući finansijske i kadrovske kriterijume. Saradnja sa drugim lokalnim akterima i razvoj partnerstava mogu biti deo predloženog razvojnog plana, ali ne zamenjuju niti umanjuju obavezu podnosioca prijave da samostalno ispuni uslove prihvatljivosti.
5	Kod uslova koji se odnosi na prihod od prodaje robe, proizvoda ili usluga, koje vrste prihoda udruženja se smatraju tržišnim prihodima i na koji način se dokazuje njihov udeo u ukupnim prihodima?	Prihodima od prodaje robe, proizvoda i usluga u smislu tačke 3.3 Smernica smatraju se prihodi ostvareni prodajom robe, proizvoda ili pružanjem usluga, iskazani u zvaničnoj finansijskoj dokumentaciji podnosioca. U ove prihode ne uključuju se donacije, grantovi, subvencije, članarine i drugi prihodi koji ne predstavljaju prihode od prodaje robe, proizvoda ili pružanja usluga. Udeo ovih prihoda u ukupnim poslovnim prihodima utvrđuje se na osnovu zvanične finansijske dokumentacije za 2024. i 2025. godinu, koja se

		dostavlja kao deo prateće dokumentacije u skladu sa tačkom 6.2, stavka 9. U okviru administrativne provere proverava se usklađenost podataka navedenih u Izjavi podnosioca prijave sa dostavljenom finansijskom dokumentacijom.
6	Da li je prihvatljiv projekat kojim bi se postojeći community hub koristio kao pilot i demonstracioni model, dok bi grant podržao njegovu standardizaciju, unapređenje poslovnog modela i razvoj uslova za replikaciju kroz mrežu drugih lokalnih community hub-ova?	Predloženi pristup može biti prihvatljiv ukoliko doprinosi merljivom društvenom i/ili ekološkom uticaju i ukoliko podnosilac prijave ispunjava sve opšte i posebne uslove prihvatljivosti iz Smernica. Ovakav pristup može biti u skladu sa prihvatljivim aktivnostima iz tačke 4.1, posebno unapređenjem i inovacijom postojećih poslovnih modela i radnih procesa. Da bi konkretan projekat bio prihvatljiv, predložene aktivnosti moraju biti jasno povezane sa ciljevima javnog poziva, izvodljive u okviru perioda realizacije od najviše 9 meseci i raspoloživog budžeta. Replikacija ili razvoj modela za primenu kroz mrežu drugih community hub-ova može biti deo razvojnog plana ukoliko je jasno povezana sa unapređenjem poslovanja podnosioca i očekivanim rezultatima projekta. Konačna procena konkretnog predloga vrši se u postupku selekcije, na osnovu kriterijuma iz tačke 7.1.
7	Da li se kroz projekat mogu formalno uključiti poljoprivredna gazdinstva, lokalni proizvođači, turistički pružaoci usluga, organizacije civilnog društva i druge lokalne inicijative kao deo zajedničkog poslovnog i impact modela, iako nisu ko-podnosioci prijave?	Drugi akteri mogu biti uključeni u realizaciju razvojnog plana kao saradnici ili učesnici u razvoju ili primeni predloženog modela, pod uslovom da podnosilac prijave ostane jedini podnosilac i da, u skladu sa tačkom 3.2 Smernica, bude neposredno odgovoran za pripremu i sprovođenje aktivnosti opisanih u prijavi koje će doprineti njegovom razvoju i povećanju društvenog ili ekološkog uticaja. Uključivanje drugih aktera ne predstavlja ko-apliciranje niti ih čini ko-podnosiocima prijave. Eventualna uključenost drugih aktera sama po sebi ne podrazumeva da se njihove aktivnosti ili troškovi finansiraju iz granta.
8	Da li se razvoj kombinovanog modela prihoda kroz nature-based iskustva, edukacije i radionice, lokalne proizvode, održivi turizam, događaje i CSR/ESG programe za kompanije uklapa u očekivani koncept razvoja poslovanja u okviru ovog poziva?	Opisani kombinovani model može biti prihvatljiv ukoliko doprinosi povećanju merljivog društvenog i/ili ekološkog uticaja podnosioca, kao i njegovoj finansijskoj i organizacionoj održivosti, i povezan je sa njegovom osnovnom delatnošću. Pri tome, društveni i/ili ekološki uticaj mora biti stvaran, merljiv i integrisan cilj osnovnog poslovnog modela i misije podnosioca, a ne zasebna CSR/ESG aktivnost ili sporedni efekat poslovanja (tačka 3.4). Diversifikacija proizvoda i usluga, razvoj novih kanala prodaje i pristupa tržištu mogu biti u skladu sa očekivanim konceptom razvoja poslovanja u okviru ovog poziva (tačka 1.3). Diversifikacija proizvoda, procesa ili usluga kroz nova i inovativna rešenja, kao i marketinške i promotivne aktivnosti, predviđene su kao prihvatljive aktivnosti (tačka 4.1). Konačna procena konkretnog predloga vrši se u postupku selekcije na osnovu kriterijuma iz tačke 7.1.

9	Da li model u kojem se deo prihoda generisanog kroz community hub mrežu sistemski usmerava ka obnovi ekosistema, razvoju lokalnih zajednica i podršci lokalnim inicijativama predstavlja odgovarajući model društvenog uticaja za potrebe ovog programa?	Tačka 3.4 Smernica izričito prepoznaje kao jedan od načina ostvarivanja društvene i/ili ekološke misije „ulaganje ostvarene dobiti u integraciju društveno osetljivih grupa, zaštitu životne sredine, ruralni razvoj, obrazovanje, kulturu, socijalne inovacije i druge oblasti od šireg društvenog interesa“. Opisani model može, prema tome, predstavljati jedan od načina ostvarivanja društvene i/ili ekološke misije podnosioca, ukoliko se deo ostvarene dobiti sistemski usmerava na obnovu ekosistema, razvoj lokalnih zajednica i/ili podršku lokalnim inicijativama. Međutim, samo usmeravanje dobiti nije samo po sebi dovoljno: rešavanje društvenih i/ili ekoloških problema mora biti stvaran, merljiv i integrisan cilj osnovnog poslovnog modela, a ne sporedni ili slučajni efekat poslovanja. Ispunjenost ovog uslova dokazuje se Potvrdom o društvenom ili ekološkom uticaju. Konačnu procenu ispunjenosti ovog uslova vrši Komisija za ocenjivanje na osnovu podnete projektne prijave i prateće dokumentacije, uz mogućnost traženja dodatnih dokaza radi provere navoda iz prijave.
10	Da li biste kao snažniji rezultat projekta posmatrali uspostavljanje nekoliko novih pilot hub-ova tokom perioda realizacije ili razvoj, validaciju i dokumentovanje održivog modela koji je nakon završetka granta spreman za dalje skaliranje i uključivanje novih lokalnih zajednica?	Smernice ne propisuju unapred koji od ova dva pristupa ima prednost. Snaga predloga zavisi od toga u kojoj meri konkretan razvojni plan jasno odgovara kriterijumima ocenjivanja iz tačke 7.1. Uspostavljanje novih hub-ova može biti relevantno ukoliko je realno izvodljivo i jasno doprinosi povećanju društvenog i/ili ekološkog uticaja, razvoju poslovanja i očekivanim rezultatima projekta. Razvoj, validacija i dokumentovanje održivog modela koji je spreman za dalje skaliranje takođe može biti relevantan, posebno u pogledu potencijala za povećanje uticaja, razvoja partnerstava, mobilizacije dodatnih resursa i skaliranja poslovanja. U oba slučaja, važni su jasno definisani i merljivi ciljevi, izvodljivost u okviru perioda do 9 meseci i raspoloživog budžeta, kao i doprinos dugoročnoj održivosti. Konačna procena vrši se na osnovu sadržaja konkretne prijave i kriterijuma iz tačke 7.1.
11	Da li kao neprofitna nevladina organizacija koja nema prihode ni zaradu može da konkuriše za sredstva? Radi se o prvom pasusu na strani 9, tačka 3.3, gde kaže da udruženja (kao što smo mi) moraju imati prihode od prodaje robe, proizvoda ili usluga.	Ne. Prema tački 3.2, podnosilac prijave mora imati ukupne poslovne prihode od najmanje 50.000 evra u proseku za 2024. i 2025. godinu, uz najmanje 30.000 evra u pojedinačnoj godini, i ne sme poslovati sa gubitkom u te dve godine. Pored toga, prema tački 3.3, udruženja, fondacije i zadužbine moraju ostvarivati prihode od prodaje robe, proizvoda ili usluga u iznosu od najmanje 15% ukupnih poslovnih prihoda, u proseku za 2024. i 2025. godinu. Organizacija, odnosno udruženje koje nema prihode i ne ostvaruje prihode od prodaje ne ispunjava navedene uslove prihvatljivosti i, prema tome, ne može da konkuriše u okviru ovog javnog poziva.
12	Da li auto-škola, kao uslužna delatnost kojoj su vozila osnovna sredstva za rad, može konkurisati za dodelu sredstava?	Smernice ne propisuju posebnu listu isključenih delatnosti – prihvatljivost zavisi od pravne forme i ispunjenosti opštih i posebnih uslova prihvatljivosti (tačke 3.1–3.4). Podnosilac prijave može da se prijavi ukoliko ispunjava sve navedene uslove i jasno obrazloži svoj stvarni i merljivi društveni i/ili ekološki uticaj, koji je integrisan u njegovu osnovnu delatnost i poslovni model i predstavlja deo njegove misije, a ne zasebnu ili sporednu CSR aktivnost. Treba imati u vidu da kupovina vozila nije prihvatljiv trošak u okviru ove grant šeme (tačka 4.4), tako da se sredstva granta ne mogu koristiti za

		nabavku vozila, bez obzira na to što su vozila osnovno sredstvo za rad ove delatnosti. Konačna procena prihvatljivosti vrši se na osnovu podnete prijave i prateće dokumentacije.
13	Da li udruženje čiji prihodi dominantno potiču od donacija i projektnih sredstava, ali koje ostvaruje određene prihode kroz aktivnosti sa društvenim i/ili ekološkim uticajem, može biti prihvatljiv podnosilac prijave ukoliko prihodi od prodaje robe, proizvoda ili usluga ne čine najmanje 15% ukupnih poslovnih prihoda, u proseku za 2024. i 2025. godinu?	Ne. Prema tački 3.3, za udruženja, fondacije i zadužbine izričito je propisano da prihodi od prodaje robe, proizvoda ili usluga moraju činiti najmanje 15% ukupnih poslovnih prihoda organizacije, u proseku za 2024. i 2025. godinu. Ovo je poseban uslov prihvatljivosti, a ne preporuka, pa udruženje koje ne dostiže ovaj prag ne ispunjava uslove prihvatljivosti ovog javnog poziva.
14	Da li je prihvatljivo da razvojni plan bude zasnovan pretežno na LIS sistemu i marketinškim aktivnostima, bez nabavke laboratorijskog analizatora ili druge veće opreme?	Smernice ne propisuju obavezu nabavke opreme kao uslov prihvatljivosti razvojnog plana. Prihvatljive aktivnosti (tačka 4.1) obuhvataju, između ostalog, unapređenje/inovaciju poslovnih modela i radnih procesa, nabavku softvera radi tehnološkog unapređenja poslovanja, kao i marketinške i promotivne aktivnosti. Razvojni plan zasnovan pretežno na unapređenju sistema i marketinškim aktivnostima može biti prihvatljiv, pod uslovom da su aktivnosti jasno povezane sa ciljevima poziva, realno izvodljive u predviđenom roku i budžetu i da doprinose ostvarivanju i povećanju stvarnog i merljivog društvenog i/ili ekološkog uticaja podnosioca, koji je integrisan u njegov osnovni poslovni model i misiju. Samo pružanje zdravstvenih usluga, odnosno činjenica da delatnost ima društvenu korist, ne predstavlja samo po sebi dovoljan dokaz društvenog uticaja. Podnosilac mora pokazati da je rešavanje konkretnog društvenog i/ili ekološkog problema stvaran, merljiv i integrisan cilj njegovog osnovnog poslovnog modela i misije, a ne samo opšti ili sporedni efekat pružanja usluga. Konačna procena konkretnog razvojnog plana vrši se na osnovu podnete prijave i kriterijuma iz tačke 7.1..
15	Da li postoji maksimalan procenat ukupnog budžeta koji može biti opredeljen za marketinške i promotivne usluge?	Ne. Nije propisan poseban gornji procentualni limit za marketinške i promotivne troškove. Svaka budžetska stavka, uključujući marketinške i promotivne troškove, mora biti neposredno povezana sa sprovođenjem projektnih aktivnosti, mora biti razumna, opravdana i proverljiva, u skladu sa tržišnim cenama i važećom zakonskom regulativom. Budžetski obrazac mora sadržati obrazloženje neophodnosti svake stavke i načina obračuna procenjenog iznosa. Konačnu procenu opravdanosti i prihvatljivosti predloženih troškova vrši Komisija za ocenjivanje u okviru postupka selekcije, na osnovu podnete prijave i kriterijuma iz Smernica.

16	Da li su prihvatljive mesečne fakture marketinške agencije tokom perioda trajanja projekta, npr. 6–9 meseci?	Angažovanje marketinške agencije može spadati u kategoriju „Usluge trećih strana“ (tačka 4.3), pod uslovom da su usluge neposredno povezane sa sprovođenjem projektnih aktivnosti i da su troškovi razumni, opravdani i proverljivi. Kod ovakvog angažovanja važno je jasno definisati obim usluga, očekivane rezultate i konkretne isporuke. Opravdanost troška procenjivaće se u odnosu na aktivnosti i očekivane rezultate razvojnog plana, a ne samo prema dužini trajanja angažovanja. Takođe, dinamiku plaćanja je preporučljivo vezati za konkretno isporučene rezultate i/ili definisane faze angažovanja. Troškovi moraju nastati tokom perioda sprovođenja projekta i biti potkrepljeni odgovarajućom dokumentacijom. Konačnu procenu opravdanosti i prihvatljivosti troška vrši Komisija za ocenjivanje na osnovu podnete prijave i budžeta.
17	Da li se kao prihvatljiv trošak mogu planirati i troškovi plaćenog oglašavanja (Meta/Google Ads), odvojeno od naknade marketinškoj agenciji?	Marketinške i promotivne aktivnosti su prihvatljive (tačka 4.1), a troškovi plaćenog oglašavanja mogu se planirati u okviru odgovarajuće budžetske kategorije, odvojeno od naknade agenciji, pod uslovom da su razumni, opravdani, neposredno povezani sa sprovođenjem projektnih aktivnosti i propisno dokumentovani. Za ove troškove moraju se primeniti odgovarajuća pravila nabavke, u skladu sa primenljivom procedurom nabavke i vrednošću nabavke, uključujući pribavljanje ponude ili druge odgovarajuće dokumentacije u skladu sa primenljivom procedurom. Potrebno je obezbediti i ispravnu fakturu, dokaz o izvršenom plaćanju i dokaze da je oglašavanje zaista realizovano i neposredno povezano sa projektom.
18	Da li je nabavka drobilice za drvo, kao osnovne radne mašine za pripremu drvne biomase i prvu fazu razvoja postrojenja za proizvodnju peleta, prihvatljiva investicija u okviru ovog Javnog poziva za dodelu grantova?	Nabavka opreme radi tehnološkog unapređenja poslovanja i unapređenja proizvodnih procesa spada u prihvatljive aktivnosti i troškove (tačka 4.1 i tačka 4.3, kategorija „Oprema i materijal“). Potrebno je da oprema bude nova (kupovina polovne opreme nije prihvatljiva, tačka 4.4), da bude jasno povezana sa aktivnostima i ciljevima razvojnog plana, i da trošak bude razuman, opravdan i u skladu sa tržišnim cenama. Međutim, sama prihvatljivost opreme ne znači automatski i prihvatljivost konkretnog podnosioca ili razvojnog plana. Podnosilac mora ispunjavati sve opšte i posebne uslove iz odeljka 3, uključujući uslov stvarnog, merljivog i integrisanog društvenog i/ili ekološkog uticaja.
19	Da li je uz projektnu prijavu moguće dostaviti pisma namere zainteresovanih kompanija kao dodatnu dokumentaciju, imajući u vidu da su u smernicama navedeni obavezni dokumenti, ali pisma namere nisu posebno navedena? Ukoliko je njihovo dostavljanje dozvoljeno, na koji način se pisma namere prilažu uz prijavu, odnosno da li postoji mogućnost dodavanja dodatne dokumentacije kroz onlajn formular?	Prijavni paket i prateća dokumentacija koji su obavezni navedeni su u tački 6.2 Smernica. Pisma namere nisu navedena među obaveznom dokumentacijom. Interesovanje zainteresovanih kompanija i planirana partnerstva mogu biti opisana u okviru samog razvojnog plana, naročito u delu koji se odnosi na partnerstva, mobilizaciju dodatnih resursa i skaliranje poslovanja, gde možete navesti pisma koja imate, a komisija ih može tražiti na uvid.

20	Ukoliko ne ispunjavamo opšte uslove prihvatljivosti, da li ima smisla da prijavljujemo projekat?	Ne. Administrativna provera i provera prihvatljivosti predstavljaju eliminatornu fazu (tačka 8.1) – prijave koje ne ispunjavaju sve opšte i posebne uslove prihvatljivosti iz odeljka 3 Smernica biće odbijene i neće ući u fazu kvalitativnog ocenjivanja, bez obzira na kvalitet predloženog razvojnog plana.
21	Udruženje koje planira da pokrene socijalno preduzeće – da li se u okviru ovog projekta može registrovati socijalno preduzeće i da troškovi registracije budu trošak projekta?	Registrovan status socijalnog preduzetništva nije uslov za prijavu (tačka 3.1). Podnosilac prijave, međutim, mora već biti registrovan pre 1. jula 2023. godine i u trenutku podnošenja prijave ispunjavati sve uslove prihvatljivosti iz tačke 3.2. Grant je namenjen razvoju poslovanja postojećeg podnosioca prijave. Troškovi registracije ili sticanja statusa socijalnog preduzetništva nisu navedeni među prihvatljivim kategorijama troškova iz tačke 4.3 i ne mogu se finansirati iz granta.
22	Da li se projekti u oblasti obrazovanja, koji povećavaju dostupnost obrazovnih informacija i prilika mladima, smatraju društvenim uticajem u okviru ovog poziva?	U oblasti obrazovanja, društveni uticaj podrazumeva da pružanje obrazovnih proizvoda ili usluga doprinosi rešavanju jasno definisanog društvenog problema ili unapređenju položaja određene ciljne grupe, pri čemu je ostvarivanje tog uticaja sastavni i namerni deo osnovnog poslovnog modela i može se dokazati i meriti. Samo obavljanje obrazovne delatnosti, bez jasno definisanog i merljivog društvenog cilja koji je integrisan u poslovanje, nije samo po sebi dovoljan dokaz društvenog uticaja. Konačna procena konkretnog predloga vrši se u postupku selekcije, na osnovu kriterijuma iz tačke 7.1.
23	Kako se dokazuje da je ostvareno 15% prihoda od prodaje proizvoda, robe i usluga?	Videti odgovor na pitanje br. 13.
24	Potrebno je da u momentu podnošenja prijave budu zaposlene dve osobe po ugovoru o radu – kako se to dokazuje?	Da, tačno – prema tački 3.2, podnosilac prijave mora imati tim od najmanje dva zaposlena po ugovoru o radu u trenutku podnošenja prijave. Ovaj podatak se navodi u Izjavi podnosioca prijave i Obrascu o pravnom statusu podnosioca prijave (tačka 6.2, stavke 3–4), a Komisija za ocenjivanje ga proverava u okviru administrativne provere i može zatražiti dodatnu dokumentaciju kojom se dokazuje radni status zaposlenih u trenutku prijave, poput izveštaja iz CROSO. (tačka 8.1).
25	Kao licencirani pružalac usluga socijalne zaštite postoji promet od preko 30 miliona dinara po osnovu pružanja usluga, međutim ne postoji mogućnost da se prikaže 15% prihoda od prodaje. Da li postoji šansa da se na neki drugačiji način prikaže taj prihod?	Prema uslovima konkurs, način dokazivanja ovog uslova je isključivo kroz zvaničnu finansijsku dokumentaciju. Udeo od najmanje 15% prihoda od prodaje robe, proizvoda ili usluga u ukupnim poslovnim prihodima (tačka 3.3) utvrđuje se isključivo na osnovu bilansa uspeha za 2024. i 2025. godinu.
26	Ukoliko se odlučimo za apliciranje za finansiranje opreme, da li ta oprema može biti skuplja od iznosa koji je naveden u ovom javnom pozivu, a da ostatak finansira podnosilac prijave?	U budžetu se prikazuje vrednosti i elementi opreme koji se finansira iz granta, do najviše 22.500 evra. Ukoliko je za realizaciju planirane investicije potrebna oprema čija je ukupna vrednost veća od iznosa granta, u prijavi je potrebno jasno navesti da će dodatni deo opreme biti finansiran iz sopstvenih sredstava podnosioca. Pri tome, oprema koja se finansira iz granta mora sama po sebi činiti jasnu funkcionalnu celinu koja može da se koristi i funkcioniše bez dodatne opreme koja će biti nabavljena iz sopstvenih sredstava.

27	Dinamika finansiranja – u kom momentu može da se krene sa finansiranjem projekta? Ukoliko firma može da finansira deo, da li u tom smislu može da se krene ranije sa finansiranjem?	Planirani period sprovođenja projekta je januar–septembar 2027. godine, a tačan period biće utvrđen Ugovorom. Troškovi aktivnosti koje su sprovedene pre ili nakon roka za sprovođenje projekta nisu prihvatljivi za finansiranje iz granta (tačke 4.2 i 4.4) niti se mogu vezivati za projekat.
28	Da li je prilikom definisanja budžeta potrebno unapred pribaviti ponude/predračune za nabavku opreme, ili je dovoljno navesti okviran iznos, a prilikom pravedanja troškova podneti svu potrebnu dokumentaciju?	Prijavna dokumentacija (tačka 6.2) ne uključuje obavezu prilaganja ponuda ili predračuna uz prijavu. Budžetski obrazac mora sadržati obrazloženje svake stavke, uključujući način obračuna procenjenog iznosa (tačka 4.3), te je stoga važno izvršiti analizu tržišnih cena. U fazi prijave potrebno je navesti realan i obrazložen procenjeni iznos.
29	Kao udruženje koje se bavi mentorskom podrškom mladima, umetnicima i svim radnicima iz kreativnih industrija, projektnu aplikaciju bismo usmerili na proširenje tima kroz zapošljavanje osobe koja bi pomogla u fundraisingu i jačanju finansijskih kapaciteta. Da li su takvi procesi i usluge prihvatljivi kao društveni doprinos koji može biti merljiv?	Jačanje finansijske i organizacione održivosti jedan je od ciljeva ovog poziva (tačka 1.3), a troškovi ljudskih resursa prihvatljivi su za udruženja, fondacije, zadužbine i zadruge, do najviše 35% odobrenog iznosa granta (tačka 4.3). Zapošljavanje osobe koja bi radila na fundraisingu može stoga biti deo razvojnog plana, ukoliko je trošak opravdan i direktno povezan sa planiranim aktivnostima i rezultatima. Istovremeno, podnosilac mora ispunjavati uslov da ima stvarnu i merljivu društvenu i/ili ekološku misiju, koja je integrisana u njegov osnovni poslovni model (tačka 3.4). U slučaju organizacije koja pruža mentorsku podršku mladima, umetnicima i radnicima u kreativnim industrijama, ova delatnost može predstavljati društveni uticaj ukoliko je usmerena na rešavanje konkretnog društvenog problema ili unapređenje položaja jasno definisane ciljne grupe. Pri tome, kategorije „mladi“, „umetnici“ i „radnici u kreativnim industrijama“ same po sebi predstavljaju široko definisane ciljne grupe i potrebno je preciznije definisati kome je podrška namenjena, koju konkretnu društvenu potrebu ili problem rešava i na koji način se ostvareni uticaj može meriti. Podnosilac u prijavi treba da navede način merenja društvenog i/ili ekološkog uticaja, kao i ključne rezultate ostvarene u 2024. i 2025. godini. Jačanje fundraising kapaciteta predstavlja aktivnost usmerenu na finansijsku i organizacionu održivost organizacije, dok se društveni uticaj procenjuje u odnosu na njenu osnovnu delatnost, misiju i ostvarene rezultate. Konačna procena konkretnog predloga vrši se u postupku selekcije na osnovu kriterijuma iz tačke 7.1.
30	Da li humanitarna fondacija koja vrši delatnost zahvaljujući dobrovoljcima a ne uposlenicima, mora imati 2 stalno zaposlena da bi konkurisala?	Da. Tačka 3.2 Smernica propisuje, bez izuzetka, da podnosilac prijave mora imati tim od najmanje dva zaposlena po ugovoru o radu u trenutku podnošenja prijave. Angažovanje volontera ne zamenjuje ovaj uslov.

31	Da li su prihvatljivi troškovi ljudskih resursa za radnika koji će raditi na poslovima koje planiramo ovim projektom, ili se mora zaposliti novi radnik kako bi se priznalo 35% ukupnog odobrenog iznosa granta?	Prema tački 4.3, kategorija „Troškovi ljudskih resursa“ prihvatljiva je isključivo za udruženja, fondacije, zadužbine i zadruge. Prihvatljivi su neto zarade i pripadajući porezi i doprinosi za zaposlene koji neposredno rade na projektu, srazmerno vremenu angažovanja na projektu, pri čemu osoblje mora biti zaposleno po osnovu ugovora o radu. Smernice ne propisuju da radnik mora biti novozaposlen, prihvatljivi mogu biti i troškovi postojećih zaposlenih, ukoliko neposredno rade na projektnim aktivnostima. Otvaranje novih radnih mesta nije uslov za korišćenje ove kategorije troškova, ali otvaranje i očuvanje radnih mesta predstavlja jedan od očekivanih rezultata programa i element koji se vrednuje u okviru kriterijuma za ocenjivanje. Ukoliko je podnosilac prijave privredno društvo ili preduzetnik, troškovi zarada zaposlenih nisu navedeni kao prihvatljiva kategorija troškova.
32	Propustili smo informativnu (info) sesiju o pozivu – gde možemo dobiti informacije koje su tamo predstavljene?	Sve informacije predstavljene tokom informativne sesije sadržane su u ovim Smernicama, obrascu za podnošenje prijave i drugoj dokumentaciji Javnog poziva, objavljenoj na internet stranici www.smartkolektiv.org . Pitanja postavljena tokom informativne sesije, kao i pitanja dostavljena elektronskim putem na adresu invest@smartkolektiv.org najkasnije do 11. septembra 2026. godine (tačka 6.4), sva su odgovorena u ovom dokumentu.
33	Da li mentorstvo i osnaživanje mladih profesionalaca, naročito u kreativnom i kulturnom sektoru, kroz rad usmeren na profesionalni razvoj, može biti prepoznato kao ostvarivanje društvene misije i merljivog društvenog uticaja u smislu ovog poziva?	Videti odgovor br. 29, koji se odnosi na društvenu misiju i merljiv društveni uticaj kroz mentorsku podršku mladima i profesionalcima u kreativnom i kulturnom sektoru.
34	Da li se kao relevantan društveni uticaj mogu posmatrati efekti rada organizacije na razvoj kompetencija, profesionalnu integraciju i zapošljivost mladih, kao i stvaranje novih profesionalnih prilika i mreža?	Efekti rada organizacije na razvoj kompetencija, profesionalnu integraciju i zapošljivost mladih, kao i stvaranje novih profesionalnih prilika i mreža, mogu predstavljati relevantan društveni uticaj, u zavisnosti od konkretnog društvenog problema koji se rešava i ciljne grupe kojoj su aktivnosti namenjene. Potrebe ciljne grupe i društveni problem moraju biti precizno obrazloženi, a podnosilac treba jasno da pokaže na koji način aktivnosti doprinose njihovom rešavanju i da postoje konkretni i merljivi efekti društvenog uticaja. Konačna procena konkretnog predloga vrši se u postupku selekcije na osnovu kriterijuma iz tačke 7.1.
35	Da li se razvoj novog poslovnog modela – kroz razvoj novih kanala finansiranja, strateških partnerstava sa kompanijama i potencijalnih usluga za poslovni sektor – smatra relevantnim i prihvatljivim za ovaj javni poziv?	Razvoj novog poslovnog modela kroz razvoj novih kanala finansiranja, strateških partnerstava sa kompanijama i potencijalnih usluga za poslovni sektor može biti relevantan i prihvatljiv, u skladu sa ciljevima poziva iz tačke 1.3 i prihvatljivim aktivnostima iz tačke 4.1 koje uključuju unapređenje i inovaciju poslovnih modela. Istovremeno, podnosilac mora ispunjavati sve uslove propisane Smernicama i jasno pokazati na koji način unapređenje poslovnog modela doprinosi ostvarivanju i povećanju merljivog društvenog i/ili ekološkog uticaja organizacije. Konačna ocena kvaliteta i izvodljivosti konkretnog predloga vrši se prema kriterijumima iz tačke 7.1, uključujući

		razumevanje tržišta, potencial za povečanje prihoda i dugoročnu održivost.
36	Da li bi trošak angažovanja osobe koja bi bila zadužena za fundraising, razvoj poslovnih partnerstava i diversifikaciju izvora prihoda (npr. kroz konsultantske usluge) bio prihvatljiv u okviru poziva?	Trošak angažovanja spoljnog konsultanta za fundraising, razvoj poslovnih partnerstava i diversifikaciju izvora prihoda može biti prihvatljiv u okviru kategorije „Usluge trećih strana“ (tačka 4.3), ukoliko se angažovanje vrši na osnovu ugovora o uslugama i ukoliko je trošak razuman, opravdan, proverljiv i neposredno povezan sa sprovođenjem projektnih aktivnosti. Podnosilac treba da obrazloži potrebu za angažovanjem, planirane aktivnosti i očekivane rezultate, uključujući doprinos finansijskoj i organizacionoj održivosti i povećanju društvenog i/ili ekološkog uticaja. Konačna prihvatljivost konkretnog troška procenjuje se u okviru postupka selekcije i odobravanja budžeta.
37	Želeli bismo da kroz projekat razvijemo: • strategiju komunikacije i pozicioniranja organizacije; • jasnije definisane misiju, viziju i strateške ciljeve; • strategiju komunikacije prema različitim ciljnim grupama, uključujući poslovni sektor; • sistem za merenje i procenu društvenog uticaja (Impact Assessment Framework); • set indikatora pomoću kojih bismo mogli da pratimo dugoročne rezultate našeg rada i kvalitetnije ih predstavljamo donatorima, partnerima i potencijalnim poslovnim partnerima. Da li su razvoj ovakvih strateških dokumenata, angažovanje stručnjaka za njihovu izradu i razvoj sistema za merenje društvenog uticaja prihvatljive aktivnosti/troškovi u okviru ovog poziva?	Unapređenje i inovacija poslovnih modela i radnih procesa prihvatljiva su aktivnost (tačka 4.1), a angažovanje spoljnih stručnjaka može biti prihvatljiv trošak u okviru kategorije „Usluge trećih strana“ (tačka 4.3), ukoliko je neposredno povezano sa sprovođenjem projektnih aktivnosti. Razvoj strateških dokumenata i sistema za merenje i procenu društvenog uticaja može biti prihvatljiv ukoliko je jasno povezan sa ciljevima poziva. U prijavi je potrebno prikazati već ostvarene, merljive rezultate i postojeći društveni i/ili ekološki uticaj organizacije, pa bi eventualni razvoj sistema za merenje uticaja trebalo da bude usmeren na unapređenje postojećeg načina praćenja i dokazivanja rezultata. Sve planirane aktivnosti i troškovi moraju biti u funkciji ciljeva projekta, odnosno unapređenja finansijske i organizacione održivosti, unapređenja kompetencija za povećanje merljivog društvenog i/ili ekološkog uticaja, podsticanja otvaranja i očuvanja radnih mesta, posebno za osetljive grupe, povećanja prihoda i finansijskih rezultata poslovanja i smanjenja zavisnosti od grantova. Troškovi moraju biti razumni, opravdani i neposredno povezani sa projektom.
38	Da li bi se koncept razvoja koji obuhvata profesionalizaciju fundraisinga, diversifikaciju izvora finansiranja, razvoj partnerstava sa kompanijama, razvoj novih usluga, strateško pozicioniranje i uspostavljanje sistema za merenje društvenog uticaja smatrao relevantnim razvojnim	Pogledajte odgovor na pitanje 35. Navedene aktivnosti mogu biti relevantne ukoliko su međusobno povezane u koherentan razvojni plan i jasno doprinose ciljevima poziva, uključujući finansijsku i organizacionu održivost, povećanje prihoda, smanjenje zavisnosti od grantova i povećanje merljivog društvenog i/ili ekološkog uticaja.

	planom u okviru ciljeva ovog javnog poziva?	
39	Da li se model u kojem se prihodi ostvareni kroz usluge i strateška partnerstva sa poslovnim sektorom koriste za podršku i razvoj besplatnih programa sa jasnom društvenom svrhom uklapa u koncept socijalnog preduzetništva i društvenog uticaja koji ovaj poziv želi da podrži?	Opisani model može biti relevantan, ukoliko je društvena misija integralni deo poslovnog modela i ako se ostvareni društveni i/ili ekološki uticaj može jasno dokazati i meriti. Tačka 3.4 prepoznaje ulaganje ostvarene dobiti u obrazovanje, kulturu, socijalne inovacije i druge oblasti od šireg društvenog interesa kao jedan od načina ostvarivanja društvene misije. Potrebno je jasno obrazložiti društveni problem, ciljnu grupu i merljive rezultate, kao i način na koji je društvena misija integrisana u poslovni model. Konačna procena konkretnog predloga vrši se u postupku selekcije, na osnovu projektne prijave i prateće dokumentacije.
40	Razvoj integrisanog modela podrške starijim osobama koji povezuje profesionalnu kućnu negu sa drugim uslugama koje su korisnicima i njihovim porodicama potrebne – da li ovako koncipiran projekat odgovara ciljevima poziva, i da li se razvoj ovakvog integrisanog modela, uz digitalizaciju usluga i profesionalizaciju pružalaca nege, može smatrati prihvatljivim projektom razvoja poslovanja u okviru ovog granta?	Razvoj integrisanog modela podrške starijim osobama, uz digitalizaciju usluga i profesionalizaciju pružalaca nege, može biti u skladu sa ciljevima poziva, pod uslovom da podnosilac ispunjava sve opšte i posebne uslove prihvatljivosti iz odeljka 3, da predložene aktivnosti doprinose stvarnom i merljivom društvenom uticaju koji je integrisan u osnovni poslovni model i misiju podnosioca, i da su realno izvodljive u okviru trajanja i raspoloživog budžeta projekta. Konačna procena konkretnog predloga vrši se u postupku selekcije, na osnovu projektne prijave i prateće dokumentacije.
41	Registrovani smo kao preduzetnik koji vodi poslovne knjige, sa osnovnom delatnošću proizvodnje piva. U okviru razvojnog plana želeli bismo da realizujemo ulaganje u novu proizvodnu opremu kojom bi se unapredila energetska efikasnost, smanjila potrošnja vode i energije i količina otpada u proizvodnom procesu. Molimo za pojašnjenje odeljka 4.2 Smernica, kojim su kao neprihvatljive navedene „aktivnosti povezane sa alkoholom, duvanom ili kockanjem“. Da li navedeno ograničenje znači da privredni subjekt čija je osnovna delatnost proizvodnja alkoholnih pića uopšte nije prihvatljiv podnosilac, ili takav subjekt može biti prihvatljiv ukoliko se predloženi razvojni	Na osnovu opisa u pitanju, predložena aktivnost ne bi bila prihvatljiva za finansiranje. Prema tački 4.2 Smernica, aktivnosti povezane sa alkoholom, duvanom ili kockanjem nisu prihvatljive za finansiranje u okviru ovog javnog poziva. Nabavka nove proizvodne opreme koja se koristi u proizvodnji piva, uključujući opremu čija je svrha unapređenje energetske efikasnosti, smanjenje potrošnje vode i energije ili količine otpada, ne bi predstavljala prihvatljiv trošak u okviru ovog granta, jer je neposredno povezana sa proizvodnjom alkohola.

	plan odnosi na energetska efikasnost, smanjenje potrošnje resursa i negativnog uticaja proizvodnje na životnu sredinu? Takođe, da li bi u tom slučaju nabavka nove energetske efikasnije proizvodne opreme predstavljala prihvatljiv trošak?	
42	Imam firmu koja posluje od 2014 godine . Želja mi je da otvorim samouslužnu perionicu vesa sa novim mašinama za pranje koje štede vodu ,struju i deterdžente.Takodje mašinu za sušenje koja obezbeđuje uštedu električne energije.Trenutno firma zapošljava 6 radnika . Moje pitanje za Vas je da li moja firma može konkurisao za ovaj projekat.	Firma može biti prihvatljiv podnosilac ukoliko ispunjava sve opšte i posebne uslove iz tačke 3 Smernica. Činjenica da firma posluje od 2014. godine i trenutno ima šest zaposlenih odgovara pojedinim uslovima prihvatljivosti, ali je potrebno ispuniti i ostale uslove, uključujući uslov u pogledu poslovnih prihoda i finansijskog rezultata u 2024. i 2025. godini, kao i postojanje stvarne i merljive društvene i/ili ekološke misije koja je integrisana u poslovni model. Iz dostavljenog opisa nije moguće utvrditi da li firma ispunjava ovaj uslov, odnosno da li njen poslovni model uključuje stvarnu i merljivu ekološku misiju. Sama nabavka opreme koja štedi vodu i energiju nije dovoljna; potrebno je jasno pokazati na koji način osnovna delatnost i predloženi razvoj doprinose ostvarivanju merljivog ekološkog uticaja, u skladu sa ciljevima poziva.
43	Da li je prihvatljiv aplikant preduzeće u formi društva ograničene odgovornosti, tj. d.o.o. u vlasništvu Opštine?	Ne. Prema tački 3.3 Smernica, privredna društva moraju biti u pretežno privatnom vlasništvu i imati poslovni model koji je namerno usmeren na ostvarivanje merljivog društvenog i/ili ekološkog uticaja. Zbog toga d.o.o. u vlasništvu Opštine nije prihvatljiv podnosilac prijave po ovom javnom pozivu.
44	Da li se, za potrebe ispunjavanja uslova „najmanje dva zaposlena“, računaju isključivo lica koja imaju zaključeni ugovor o radu, ili se mogu računati i lica koja su kontinuirano angažovana kod organizacije putem ugovora o delu i koja za svoj rad primaju naknadu? Ukoliko se ugovor o delu ne može računati kao zaposlenje za potrebe ovog kriterijuma, molimo vas da nam pojasnite da li je moguće da organizacija ispuni ovaj uslov angažovanjem drugog	Za ispunjavanje uslova od najmanje dva zaposlena računaju se lica koja su u trenutku podnošenja prijave zaposlena kod podnosioca na osnovu ugovora o radu. Lica angažovana putem ugovora o delu ne smatraju se zaposlenima za potrebe ovog uslova. Smernice ne propisuju minimalan period trajanja zaposlenja pre podnošenja prijave. Dakle, uslov može biti ispunjen i zapošljavanjem lica neposredno pre podnošenja prijave, pod uslovom da su u trenutku podnošenja prijave oba lica zaposlena po osnovu ugovora o radu.

	lica putem ugovora o radu neposredno pre podnošenja prijave, odnosno da li za takvo zaposlenje postoji minimalan period koji mora biti ispunjen pre dana prijave.	
45	u vezi sa Javnim pozivom IFC-2026-01 i opštim uslovom prihvatljivosti da podnosilac prijave „ne sme poslovati sa gubitkom u 2024. i 2025. godini“, molimo za pojašnjenje sledećeg: 1. Da li se ovaj uslov ocenjuje za svaku godinu pojedinačno, ili se uzima u obzir kumulativni neto rezultat za 2024. i 2025. godinu? 2. Da li je prihvatljiv podnosilac koji je u jednoj od te dve godine iskazao manji neto gubitak koji je u celosti pokriven neraspoređenom dobiti iz ranijih godina, pri čemu je kumulativni neto rezultat za obe godine pozitivan, kapital znatno veći od iskazanog gubitka, a gubitak je posledica namernog ulaganja u razvoj sopstvenih prihoda i organizacione otpornosti – dakle upravo one vrste aktivnosti koje ovaj javni poziv ima za cilj da podrži i koje su predviđene kao prihvatljive u okviru grant šeme?	1. Uslov se ocenjuje za svaku godinu pojedinačno. Podnosilac prijave ne sme poslovati sa gubitkom ni u 2024. ni u 2025. godini. Dakle, pozitivan kumulativni rezultat za obe godine ne može nadomestiti gubitak iskazan u jednoj od tih godina. 2. Ne. Podnosilac koji je u jednoj od 2024. ili 2025. godine iskazao gubitak ne ispunjava ovaj uslov prihvatljivosti, bez obzira na to što je gubitak pokriven neraspoređenom dobiti iz ranijih godina, što je kumulativni rezultat za obe godine pozitivan ili što je kapital veći od iskazanog gubitka. Smernice ne predviđaju izuzetak u zavisnosti od razloga nastanka gubitka, uključujući ulaganja u razvoj sopstvenih prihoda ili organizacionu otpornost.
46	Da li se uslov koji se odnosi na poslovne prihode u 2024. i 2025. godini primenjuje na isti način i na udruženja, fondacije i zadužbine kao i na preduzetnike i privredna društva?	Osnovni uslov u pogledu poslovnih prihoda primenjuje se na sve podnosiocе prijave, bez obzira na pravnu formu. Podnosilac mora imati prosečne godišnje poslovne prihode od najmanje 50.000 EUR u 2024. i 2025. godini, pri čemu prihodi ni u jednoj od te dve godine ne smeju biti manji od 30.000 EUR. Za udruženja, fondacije i zadužbine važi i poseban uslov da prihodi ostvareni prodajom roba, proizvoda i usluga čine najmanje 15% njihovih ukupnih poslovnih prihoda, u proseku za 2024. i 2025. godinu.
47	Ukoliko se uslov prihoda primenjuje i na udruženja, šta se kod udruženja smatra relevantnim prihodom za ispunjenje ovog kriterijuma? Da li se posmatraju ukupni prihodi udruženja, uključujući prihode od donacija,	U ukupne poslovne prihode računaju se svi navedeni prihodi koji su u finansijskim izveštajima iskazani kao poslovni prihodi, dok se u prihode od prodaje računaju prihodi od prodaje robe, proizvoda i usluga iskazani u finansijskim izveštajima dostavljenim APR-u.

	grantova, članarina i drugih izvora, ili samo prihodi ostvareni obavljanjem privredne delatnosti/prodajom proizvoda i usluga?	
48	Da li udruženje, fondacija ili zadužbina u trenutku podnošenja prijave takođe mora imati najmanje dva zaposlena lica po osnovu ugovora o radu?	Da. Prema tački 3.2 Smernica, svaki podnosilac prijave, uključujući udruženja, fondacije i zadužbine, mora u trenutku podnošenja prijave imati najmanje dva zaposlena po osnovu ugovora o radu.
49	Ukoliko je odgovor potvrđan, da li se računaju zaposleni sa nepunim radnim vremenom i zaposleni na određeno vreme? Da li jedno od ta dva lica može biti zakonski zastupnik udruženja ukoliko je sa udruženjem zasnovao radni odnos?	Pogledajte odgovor na pitanje 48. Uslov je da podnosilac u trenutku podnošenja prijave ima najmanje dva zaposlena po osnovu ugovora o radu. Smernice ne propisuju posebno minimalno radno vreme, trajanje radnog odnosa niti isključuju zakonskog zastupnika koji je zaposlen po osnovu ugovora o radu.
50	Da li najmanje dva zaposlena lica koja podnosilac mora imati moraju istovremeno biti i ključni članovi projektnog tima za koje se dostavljaju biografije ili projektni tim može biti drugačije sastavljen?	Ne moraju. Smernice propisuju da podnosilac u trenutku podnošenja prijave mora imati najmanje dva zaposlena po osnovu ugovora o radu, dok se uz prijavu dostavljaju biografije članova ključnog projektnog tima, najmanje dve osobe. Smernice ne propisuju da ta dva zaposlena moraju istovremeno biti i članovi ključnog projektnog tima, tako da projektni tim može biti drugačije sastavljen, uz jasno definisane uloge i odgovornosti za sprovođenje projekta.
51	S obzirom na to da su troškovi ljudskih resursa dozvoljeni udruženjima, fondacijama, zadužbinama i zadrugama, da li se kroz projekat mogu finansirati zarade samo zaposlenih koji su već u radnom odnosu u trenutku prijave ili je dozvoljeno novo zapošljavanje nakon odobrenja projekta?	Troškovi ljudskih resursa mogu se finansirati za zaposlene koji neposredno rade na projektu, srazmerno vremenu njihovog angažovanja, pod uslovom da su zaposleni po osnovu ugovora o radu. Smernice ne propisuju da ta lica moraju biti zaposlena već u trenutku podnošenja prijave. Istovremeno, podnosilac prijave u trenutku podnošenja prijave mora već imati najmanje dva zaposlena po ugovoru o radu, u skladu sa tačkom 3.2 Smernica. Eventualno novo zapošljavanje tokom sprovođenja projekta ne menja ovaj uslov i može biti finansirano iz granta ukoliko je lice zaposleno po osnovu ugovora o radu, neposredno radi na projektnim aktivnostima i trošak je uključen u odobreni budžet. Ukupni troškovi ljudskih resursa mogu iznositi najviše 35% odobrenog iznosa granta.
52	Molimo za potvrdu da kategoriju „usluge trećih strana“ mogu koristiti i preduzetnici i privredna društva, odnosno da DOO ili preduzetnik može iz grant sredstava angažovati spoljne konsultante, trenere, tehničke stručnjake, dizajnere i druga stručna lica za konkretne projektne aktivnosti.	Da. Kategorija „Usluge trećih strana“ predstavlja prihvatljivu kategoriju troškova i mogu je koristiti i preduzetnici i privredna društva.

53	Da li podnosilac može uz prijavu dostaviti pisma namere potencijalnih kupaca, korisnika ili partnerskih kompanija kao dodatni dokaz tržišne potrebe, zainteresovanosti za novi proizvod/uslugu ili potencijala za povećanje društvenog uticaja? Ukoliko može, gde se ova dokumentacija prilaže u okviru onlajn prijave?	Nije propisano dostavljanje pisama namere kao obavezne niti kao posebne prateće dokumentacije uz prijavu, niti predviđaju posebno mesto za njihovo prilaganje u okviru onlajn prijave. Informacije o zainteresovanosti potencijalnih kupaca, korisnika ili partnera i planiranim partnerstvima mogu se navesti u razvojnom planu, kao deo obrazloženja tržišne potrebe, potencijala za razvoj poslovanja i povećanje društvenog i/ili ekološkog uticaja
54	Kod dokazivanja društvenog ili ekološkog uticaja putem Priloga 6 – Potvrde o društvenom ili ekološkom uticaju, da li je potrebno uz Potvrdu dostaviti i dodatne dokaze o do sada ostvarenim rezultatima (npr. evidencije o broju korisnika, ugovore, izveštaje, ankete, podatke o korisnicima ili druge pokazatelje) ili se oni dostavljaju samo naknadno na zahtev Komisije?	Uz Prilog 6 – Potvrdu o društvenom ili ekološkom uticaju, u trenutku podnošenja prijave nije propisana obaveza dostavljanja posebne dodatne dokumentacije poput evidencija, ugovora, izveštaja, anketa ili drugih dokaza o ostvarenim rezultatima. Međutim, podnosilac je u prijavi dužan da prikaže postojeći društveni i/ili ekološki uticaj i ključne ostvarene rezultate u prijavnom formularu, dok Komisija za ocenjivanje može, u okviru postupka provere, zatražiti dodatne dokaze i pojašnjenja.
55	Kod privrednog društva čija osnovna delatnost podrazumeva proizvodnju medicinskih i ortopedskih pomagala za osobe sa invaliditetom i lica sa smanjenom pokretljivošću, da li se zdravstvena i društvena korist koja neposredno nastaje korišćenjem tih proizvoda može smatrati integrisanim društvenim uticajem u smislu tačke 3.4 Smernica, uz odgovarajuće dokazivanje i merenje ostvarenih rezultata?	Kod proizvodnje medicinskih i ortopedskih pomagala potrebno je jasno pokazati koji društveni problem se rešava, kojoj ciljnoj grupi proizvodi doprinose i koje se konkretne i merljive rezultate ostvaruju. Konačna procena vrši se u postupku selekcije, na osnovu kriterijuma iz tačke 7.1.
56	Da li je prihvatljivo da projekat takvog privrednog društva obuhvati nabavku nove proizvodne/digitalne opreme i specijalizovanog softvera ukoliko se njima povećavaju kapacitet, preciznost i efikasnost izrade ortopedskih pomagala, broj korisnika kojima je usluga dostupna, kao i prihod i društveni uticaj podnosioca?	Nabavka nove proizvodne i/ili digitalne opreme i specijalizovanog softvera može biti prihvatljiva aktivnost i trošak, ukoliko je direktno povezana sa projektnim aktivnostima i doprinosi unapređenju poslovanja. U konkretnom slučaju potrebno je jasno obrazložiti na koji način investicija doprinosi povećanju kapaciteta, preciznosti i efikasnosti proizvodnje, povećanju broja korisnika kojima su proizvodi i usluge dostupni, kao i povećanju prihoda i merljivog društvenog uticaja podnosioca. Konačna prihvatljivost i ocena konkretnog predloga vrši se u postupku selekcije, u skladu sa kriterijumima iz tačke 7.1.
57	Da li za nabavku opreme, softvera i usluga trećih strana postoje posebna pravila u pogledu broja ponuda, postupka	Da. Za nabavku opreme, softvera i usluga trećih strana primenjivaće se posebna pravila i procedure u pogledu postupka nabavke i broja ponuda, u zavisnosti od vrednosti predmetne nabavke. Detaljna pravila i pragovi biće definisani Ugovorom o dodeli grantu i korisnik grantu će biti u obavezi da ih poštuje tokom sprovođenja projekta.

58	U prijavnom formularu, koji link ka APRu treba da navedemo?	Potrebno je otići na https://fin.apr.gov.rs/JavnaPretraga/Home/Index , otvoriti stranu podnosioca prijave i prekopirati navedeni link.
----	---	--

Opšta napomena: Odgovori u ovom dokumentu predstavljaju pojašnjenja odredaba Smernica za podnosioc predloga projekata za razvoj poslovanja. Prihvatljivost svakog podnosioca prijave, predloženih aktivnosti i troškova procenjuje se u okviru postupka administrativne provere i selekcije, na osnovu kompletne prijave, budžeta i prateće dokumentacije, u skladu sa Smernicama. Navođenje da je određena aktivnost ili trošak „prihvatljiv“ ili „može biti prihvatljiv“ ne predstavlja prethodno odobrenje konkretnog projekta ili troška.